

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين إنه خير ناصر ومعين الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وعلي وآلهما الطيبين الطاهرين ولعنة الله على أعدائهم أجمعين أبدأ بدين

دل انگیز ۱

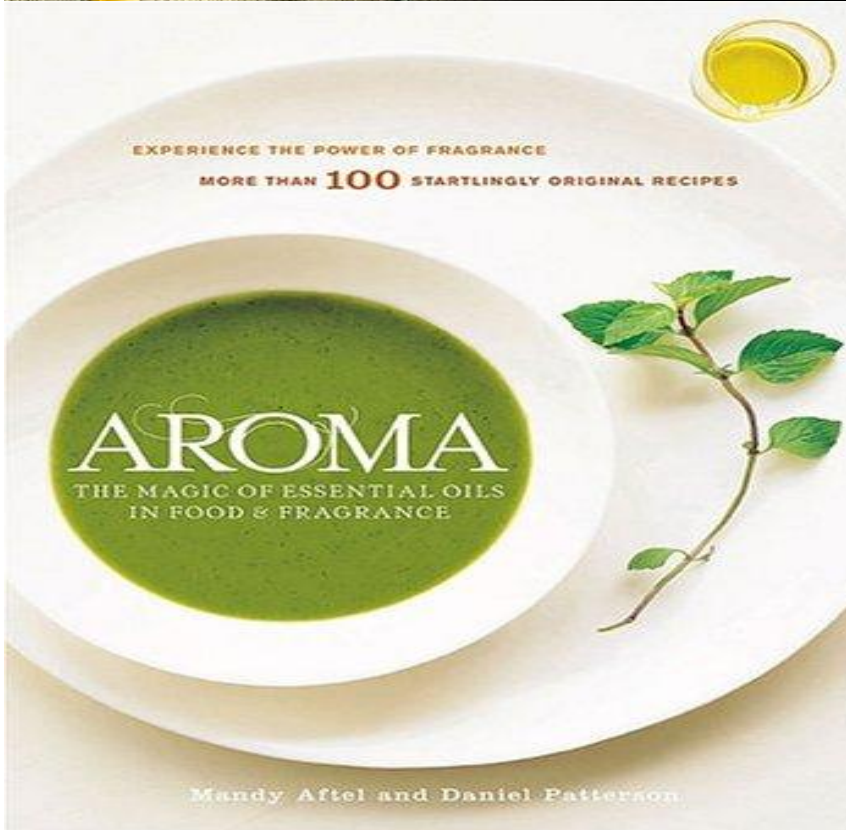
Aroma therapy دل انگیز درمانی

* وقتی صحبت از بوی خوش می شود؛ در نظر خیلی از افراد یک وسیله دفع بوی بد از خود و محیط و یا یک روش برای زینت و تشریفات تلقی می شود، اما واقعیت این است که رایحه خوش و **دل انگیز** حتی در محیطهای بسیار تمیز و خوشبو و نیز در شرایط عادی و فردی ذاتا ممدوح و مطلوب است، این نکته مهم مطلبی است که در تعالیم وحی بر آن تأکید شده است.

* همینطور وقتی صحبت از درمان و داروها می شود آدم بلافاصله یاد داروهای خوراکی می افتد و پسوند «طبیعی» هم به طور خودکار خوردن میوه ها و سبزیجات حاوی انواع و اقسام ویتامین ها را در ذهن تداعی می کند . ممکن است با خودتان فکر کنید از چه چیزی قرار است صحبت شود که هم جزء داروهای طبیعی است و هم خوردنی نیست به شما خواهیم گفت: منظورم عطرها و رایحه ها است که به آن **دل انگیز درمانی** **Aroma therapy** می گویند، "آروما" به معنی "رایحه خوش و دل انگیز" و "ترابی" هم به معنای "درمانی" است. ولی در فارسی بطور غیر دقیق مطرح شده: رایحه درمانی، در حالیکه رایحه شامل بوی بد هم می شود و مورد نظر رایحه خوش است فلذا یا باید رایحه خوش درمانی یا خوشبو درمانی باشد و یا عطر یا عبیر درمانی؛ ولی اینها نام نوعی از رایحه خوش است برای همین ما عنوان **دل انگیز درمانی** را بکاربردیم تا تاثیر نهائیش را نیز اشاره کرده باشیم.

* **دل انگیز درمانی** یعنی استفاده از عصاره های معطر گیاهی به منظور تحریک سلامت و نشاط در جسم، فکر و انگیزه ها . آروماتراپی در حقیقت یکی از قدیمی ترین روشهای درمان است . آروماتراپی یا **دل انگیز درمانی** استفاده از روغن های بدست آمده از گیاهان می باشد. در این روش به منظور درمان عوارض ناشی از عفونت ها و بیماریهای پوستی که به علت نارسایی سیستم ایمنی و استرس ایجاد می شوند و نیز حفظ سلامتی تن و شادابی روان از ماده اصلی تازه و خشک و نیز عصاره ها و روغن های گیاهان ویژه ای استفاده می شود.

آغاز آشنایی بشر با روایح دل انگیز

تنها بانوی جهان که بر همه بنی آدم محرم بوده و می تواند بی حجاب باشد

* در کلام وحی شریف و قرآن کریم برای **مقربان حضرت حق**؛ جنین سیرانجام و باداشی را نوید می دهد: **فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ فَرَوْحٌ وَرِيحٌ وَجَنَّةٌ نَعِيمٌ**، روح یعنی نسیم **دل آویز** و **ریحان** یعنی گیاه معطر و **دل انگیز** و **جنت نعی**م یعنی بهشت نعمتها و خواسته ها. همچنین در نظر برکزیده ترین شخصیت جهان هستی یعنی حضرت ختمی مرتبت **صلی الله علیه وآله**؛ روایح **دل انگیز** از برگزیده های وی از عالم دنیاست، و آخرین زاد و بهره مؤمن از دنیا؛ طهارت غسل میت و لباس سفید و پاکیزه و سدر و کافور که نماد و نمونه ای از بوی خوش است.

* طبق **کلام خازنان وحی علیهم السلام** وقتی جناب آدم بر **کوه صفا** و جناب حواء بر **کوه مروه** هبوط نمودند، مقداری عطر **دل انگیز** بهشتی در موهای حواء باقی مانده بود، چون حواء مویش را گشود، باد آنها در سرتاسر زمین منتشر کرد و از آن منابع بوی خوش فراهم آمد و بیشتر آنها به سمت **هند** برد؛ بوی خوشی که در درختان و بوته ها و گیاهان خوشبوی هند و دیار آن سمت و سو است از اثر طیب و بوی خوش بهشتی است که جناب حواء به زمین ارمغان آورده است. جالب این است که فعلاً معادن عمده و منابع اصلی عطر طبیعی در جهان امروز؛ در کشور هند قدیم و کشورهای مجاور آن (جنوب شرق آسیا) واقع می باشد، نکته جالبتر اینکه این گیاهان و درختان منبع عطر؛ نوعاً در ارتفاعات این مناطق می رویند؛ که با مسیر باد بودنشان تناسب دارد.

* با آفرینش جناب آدم و گذران مدتی در **بهشت عدن**؛ روایح **دل انگیز** آن جایگاه در مشام آدم و حوا جاگرفته و بعد از هبوط همواره به دنبال نشان از سرزمین و جایگاه گذشته بودند، که به هدایت **امین وحی و فرشتگان الهی**، وی به گلهای و ریاحین و بوته ها و درختان و ریشه های خوشبو دلالت کردید، و از اینجا آدمی با روایح **دل انگیز** آشنا شده، و اساس عطرسناسی بایه گذاری گردید. اینها همه بر این نکته دلالت دارد که اصل و منشأ **روایح دل انگیز** آسمانی و ملکوتی بوده؛ و از آن عوالم عالی به زمین رسیده؛ و لذاست که دانش آن نیز از مکتب وحی سرچشمه می گیرد.

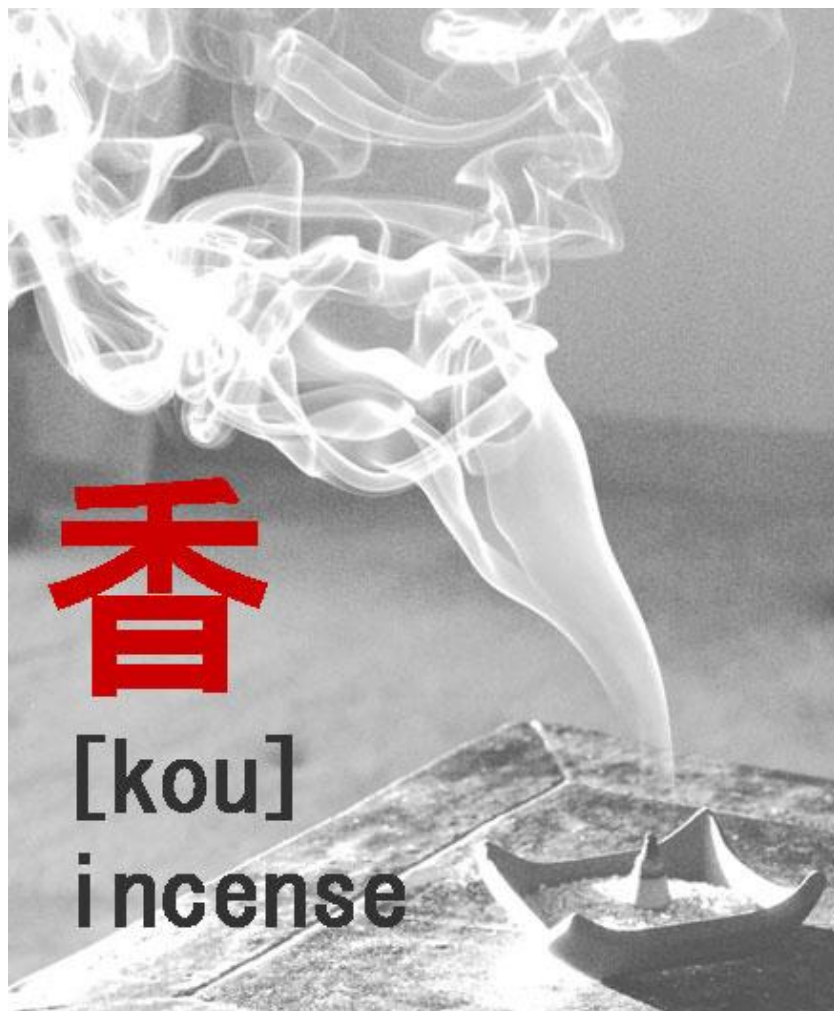
* شاهد و گواه بزرگتر اینکه: آن قدر که در **تعالیم انبیاء و اوصیای الهی** و سیره ایشان تاکید بر کاربرد فراوان و مستمر از روایح **دل انگیز** وارد است؛ در هیچ روش علمی و دستور العمل هیچ حکیم و دانشمندی؛ توصیه نگردیده است. از جمله در **کلام خازنان وحی علیهم السلام** آمده است که: هر قدر مالتان در راه بوی خوش صرف شود؛ اسراف نمی باشد، و در سیره و روش زندگی **حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله**؛ آمده است که مخارج و هزینه مصرفشان بیش از هزینه طعام و خوراکشان بود، (با همه محدودیتهای شدید مالی که داشتند) و آن همه **نفحات طیبه الهیه** ای که از وجودشان تکویناً متساطع بود، از جمله اینکه **قطرات عرق بدن شریفشان همچون مشک و عنبر دل آویز و دل انگیز بود**، و وجود حضرتش از کاربرد روایح طیبه دنیویه مستغنی بود، اما برای حفظ و تشدید آن و نیز تعلیم و تربیت مؤمنین آن همه کلمات و تأکیدات فرموده اند.

دیرینه و گستره دل انگیز درمانی

* **چند سالی است که برای غریبها ثابت شده** که رایحه های **دل انگیز** از حدود پنج شش هزار سال پیش در مشرق زمین برای مقاصد بهداشتی و درمانی مورد استفاده بوده اند ، و این در حالی است که قدمت آن بسیار بیشتر از این تاریخ ذکر شده می باشد، فقرات زیر براساس تحقیقات جدید است. استفاده از رایحه های گل ها و گیاهان معطر، عصاره ها و روغن های آنها و سایر مواد طبیعی خوشبو، در تمدن های بزرگ و حتی جامعه های کوچک و قبایل بدوی برای حفظ سلامتی و تقویت و تأمین قوای جسمانی و روحی و همچنین تسلط و تأثیرگذاری در انسان ها و نیروهای طبیعت از گذشته های دور متداول و رایج بوده است.

هند: آروماتراپی برای قرن ها در هند نیز کاربرد داشته است . در طب آیورودا (سیستم طبابت در هند) گیاهان خشک و تازه برای ماساژ آروماتیک به عنوان جنبه مهمی از درمان مورد استفاده بود. در هند باستان، گیاهان معطر و مواد خوشبو در زندگی روزمره و در آیین ها و مراسم مذهبی برای ارتقای مدارج روحانی و معنوی کاربرد داشته است و از عطر گل های رز و یاسمن و بخور صندل در معابد و مکان های مقدس استفاده می شده است. هم اکنون نیز رایحه ها در زندگی مردم هند از اهمیت و نقش موثری برخوردارند.

چین: به طور همزمان تمدن های چین باستان نیز برخی عطریات را بدین منظور مورد استفاده قرار می دادند. چینی ها در مراسم مذهبی از سوزاندن چوب و بخورهای معطر برای ادای احترام به خدایان استفاده کرده و علاوه بر این، اسانس های معطر به منظور انجام ماساژ درمانی و فشار درمانی نیز به کار گرفته می شد. در کشور باستانی چین که در استفاده و کاربرد گیاهان دارویی و مواد طبیعی معدنی، قدمت چند هزار ساله دارد، از مواد خوشبو (اعم از گیاهی، معدنی، جانوری، مشک و عنبر) در درمان های طبیعی مانند گیاه درمانی، انرژی درمانی و در آیین ها و مراسم مذهبی و سنتی از رایحه ها استفاده های فراوانی می کرده اند که هم اکنون نیز رایحه درمانی یکی از درمان های طبیعی مهم در طب کل نگر چین است.

ایران: در ایران باستانی نیز علاوه بر موارد گفته شده، از انواع مواد معطر در مراسم آیینی - مذهبی و در عبادتگاه ها استفاده می کردند. عطر و گلاب و سایر مواد خوشبو هم اکنون در مصارف خانگی، تهیه لوازم آرایش و در مکان های مقدس مانند مزارها، مساجد و معابد کاربرد فراوان دارد و از همین جهت بعضی از این مواد مقدس شمرده می شوند، به گونه ای که هرگاه رایحه گل محمدی و یا اسفند به مشام می رسد، آن را به فال نیک می گیرند و با ذکر و دعا و صلوات از آن استقبال می کنند. (شایان توجه است که بسیاری از این مواد خوشبوی طبیعی مانند اسفند، کندر و اکالیپتوس و... علاوه بر پخش رایحه های

خوشبو، ضد عفونی کننده محیط نیز می باشند). علاوه بر این، رایحه ها حالتی از آرامش و خلسه روحانی و معنوی در افراد به وجود می آورند و به علت همین اثرات آرامش بخش، رفته رفته زمینه های استفاده از مواد معطر طبیعی در اجتماعات و خانواده ها همگانی شده، به گونه ای که در مدارس، مساجد و بیمارستان ها از آن استفاده مضاعف می نمایند، هم برای ضد عفونی کردن محیط و هم برای خوشبو ساختن آن و شاید بر همین اساس باشد که برای بیماران گل می بردند و یا در اتاق کار گل می گذارند. تنوع آب و هوایی و پوشش گیاهی ایران، باعث شده استفاده از گیاهان در درمان، از دیرباز در این مرز و بوم مورد توجه باشد. هر چند مجامع طب رایج فعلی ایران بخاطر تقلید با فاصله زمانی از طب جزئی نگر، نتوانسته است از "آروماتراپی" بهره برده و لذا از این رشته به معنای علمی آن نتوانسته اند بهره مند شود، اما کاربرد این دانش توسط طب جامع و فرهیختگان ایرانی همواره برقرار بوده و تولید اسانس های معطر گیاهی از دیرباز مورد توجه بوده و حتی از آن بهره می گرفته

است. تحقیقات و تجربیات و تالیفات دانشمندان بزرگی چون ابن سینا کوشه ای از این ارتباط وسیع با این دانش کهن می باشد.

مصر: آروماتراپی به روش امروزی به وسیله مصریان آغاز شد. آنها از روش دم کردن برای استخراج روغن ها از گیاهان معطر برای مقاصد پزشکی درمانی، آرایشی و نیز برای مومیایی کردن اجساد استفاده می کردند. در مصر باستان ایمنوتپ شخصیت نامور طبابت و درمان بود. به توصیه پزشک مصری ایمنوتپ، از روغن های معطر برای استحمام، ماساژ دادن و مومیایی کردن اجساد در شش هزار سال پیش استفاده می کردند. در مصر باستان از عصاره گیاهان معطر مانند گل رز، برگ درخت سدر، سرو کوهی، صمغ چوب صندل، صمغ درخت مرو کندر و مواد دیگری مانند، مشک و عنبر و عود فراوری شده از درخت صندل و... برای مصارف آرایشی، حفظ بهداشت و سلامت عاطفی و روحی

بهره می‌گرفته‌اند. این مواد همچنین در آیین‌ها و مراسم مذهبی و مومیایی کردن اجساد مردگان کاربرد داشته است.

یونان: بقراط (هیپوکرات) در یونان باستان شخصیت نامور عالم پزشکی بود و از حمام‌های **دل انگیز درمانی** و ماساژ و از دود کردن مواد معطر برای درمان کردن مردم آتن استفاده می‌کرد. در یونان قدیم، استفاده از رایحه‌های طبیعی کاربرد فراوانی داشته است. در این کشورها علاوه بر مصارف آرایشی و بهداشتی از روغن‌های گیاهی برای معطر ساختن بدن، تسکین درد و نیز ماساژ درمانی و حمام درمانی از بخورهای آرامش‌بخش جهت تقویت و حفظ انرژی و دستیابی به سلامت جسمانی و عاطفی بهره می‌گرفتند. شایان ذکر است که عمده دانشمندان یونان اهل کشورهای مجاور و بیشتر مصر بوده‌اند.

آفریقا: در مراسم و مناسک آیینی و یا برگزاری جشن‌ها و آیین‌های شکرگزاری که برای شفای بیماران برگزار می‌شده است، سوزاندن مواد معطر نیز بخشی از این آیین‌ها بوده است که بر اساس این باور شکل گرفته است که رایحه‌های معطر پخش شده در فضا باعث تلطیف هوا و جذب و ایجاد انرژی‌های مثبت و دفع انرژی‌های منفی و عوامل بیماری‌زا می‌گردد. اگر کمترین آشنایی و تماس و دیداری با یک خانواده آفریقایی داشته باشید؛ وسعت و شدت بکارگیری و اهتمام به عطورات و بخورات را بوضوح در می‌یابید.

بومیان آمریکا: استفاده از عطر و عصاره گل‌های خوشبو، در تاریخ اقوام و فرهنگ‌های بومی قاره آمریکا نیز قدمت دیرینه دارد. در طول تاریخ، همواره تمدن‌های بزرگ آزتک و تולتک و حتی جامعه‌های کوچک و قبایل مختلف شمالی و جنوبی قاره‌های آمریکا از رایحه گل‌ها و گیاهان معطر و دیگر مواد خوشبو در طبیعت، به منظور حفظ سلامت و تقویت و تأمین قوای جسمانی و روحی خود و همچنین برای تسلط و نفوذ در انسان‌ها و در درمان‌های طبیعی استفاده می‌کرده‌اند.

عصر مدرن: رایحه‌درمانی استفاده از روغن‌های ضروری یا آروما (Essential Oils) استخراج‌شده از گیاهان برای اهداف درمانی می‌باشد. اصطلاح آروماتراپی، به معنای **دل انگیز درمانی** و استفاده از روغن‌های معطر در درمان بیماری‌هاست که یکی از درمان‌های مکمل است که در ترکیب با سایر درمان‌ها به کار می‌رود. اعتقاد بر این است که احیای مجدد استفاده از روغن‌های معطر و ام‌دار ابوعلی سینا فیلسوف و طبیب ایرانی است. این روغن‌های حیاتی در قرن اخیر بطور گسترده‌ای در سراسر اروپا مورد استفاده قرار می‌گیرند. به تازگی شیوه‌ای از **دل انگیز درمانی** در فرانسه رواج پیدا کرده است.

با وجود اینکه روغن گیاهان معطر از هزاران سال پیش برای درمان بیماری‌های مختلفی به کار می‌رفته، و از چند قرن قبل پادشاهان فرانسه، از حمام‌های آروماتیک برای درمان استفاده می‌کردند. و در قرن ۱۷ و شیوع طاعون، از اسانس‌ها برای ضد عفونی کردن استفاده می‌شد و تولید کنندگان اسانس در برابر طاعون مقاوم بودند. ولی با همه اینها دانش جدید اصرار دارد که بگوید عبارت **دل انگیز درمانی** برای نخستین بار در قرن اخیر ابداع شده است، با این وصف **برای اولین بار در غرب**، واژه آروماتراپی در سال ۱۹۲۸ توسط یک شیمیدان فرانسوی به نام Rene-Maurice Gattefosse ابداع شد، رایحه درمانی نوین در سال ۱۹۳۰ دوباره شکل گرفت. رنه موریس گاتفوس، شیمیدان فرانسوی، زمانی که دستش را که به شدت سوخته بود در کوزه حاوی اسانس اسطوخودوس فرو برد، با تعجب فراوان شاهد بهبود سریع زخم خود بود. او شیفته خواص سنبل در درمان زخم‌های سوختگی دست خود بدون برجا گذاشتن هیچ اثری (اسکار زخم) شد. سپس شروع به تحقیق در مورد خواص درمانی عطرها در درمان بیماری‌های جسمی و روانی کرد. در طول جنگ جهانی اول در درمان زخم‌ها از خاصیت شفا بخشی آروماها استفاده کرد و شاهد تاثیر آنها بود. پس از اتمام جنگ نیز به آزمایش روغن‌های مختلف ادامه داد و سرانجام طبق خاصیت شفا بخشی هر گیاه آنها را طبقه‌بندی نمود: ضدسم، ضد عفونی‌کننده، تقویت کننده، محرک، آرامش‌بخش و غیره. او

در سال ۱۹۳۷، کتاب **دل انگیز درمانی** " Aromatherapie " را منتشر کرد که در حال حاضر نسخه انگلیسی آن موجود می‌باشد.

در طول جنگ جهانی دوم جراح فرانسوی ارتش دکتر جین والنت، از عصاره‌های معطر به عنوان ضد عفونی کننده استفاده کرد. پس از آن در سال ۱۹۵۰ میلادی مادام مارگارت ماروی Marguerite Maury، با ادامه تحقیقات Gattefosse، رایحه درمانی را گسترش داد و آنرا به عنوان یک درمان کل نگر (holistic) معرفی نمود. او عطرهای مختلف را برای درمان بیماریها تجویز می کرد. او به استفاده از عطرها برای ماساژ دادن در درمان اعتبار بخشید. همچنین او اولین کسی بود که هر روغن را به درمان یک بیماری خاص نسبت داد.

هدایت الهی: البته دانش بشری محدود به ملت یا سرزمین خاصی نبوده و در هر تجمع بشری ولو دور افتاده ترین مجامع در اعماق قاره های آمریکا و آفریقا و اروپا و استرالیا و آسیا؛ هر جا جمعی از بشر بوده همواره فرستاده ای الهی (که راهنمای دنیا و آخرتشان باشد نیز حضور داشته)، ولذاست که در تحقیقات باستان شناسی هر چه عمیقتر می شود بیشتر می یابند که دانشها و امور اساسی که قبلا به اقوام و مللی خاص نسبت داده شده؛ امروزه ثابت شده که ملل دیگر در دور دستهای شرق و غرب زمین نیز از آن مطلع بوده اند، و این خود نشان آشکاری است، بر اینکه یک شبکه متصل دانش الهی و مافوق بشر که بر کل زمین احاطه داشته، و اولیای الهی در هر نقطه زمین؛ رساننده آن علوم و حقایق و معلم اصول مهمه زندگی دنیوی و اخروی بوده و هستند.

جایگاه فعلی دل انگیز درمانی Aroma therapy

این علم پس از جنگ جهانی دوم به عنوان واحد درسی، در دانشگاههای فرانسه و انگلستان تدریس شد و در حال حاضر در کشورهای پیشرفته جهان مورد استفاده قرار می گیرد.

اخیراً در کشور آمریکا **دل انگیز درمانی** جایگاه خود را در بین سایر علوم یافته است، همچنین مؤسسه ملی بهداشت در سال ۱۹۹۲ این شیوه را بعنوان یک درمان غیر پزشکی به رسمیت شناخته و بدنال آن مطالعاتی را جهت کاربرد آن به عنوان مکملی در کنار مراقبت های پزشکی نوین در بین سایر درمان های غیر پزشکی آغاز کرده است.

دل انگیز درمانی یکی از شاخه های طب گیاهی می باشد - مطابق گفته های مایکل شولز رئیس سمینار آروماتراپی در لس آنجلس و کالیفرنیا آروماتراپی کاربرد دوگانه ای دارد. هر اسانسی بوی ویژه ای دارد که پس از استنشاق به قسمتی از مغز می رسد که مسئول کنترل احساسات است. همچنین با نفوذ در پوست و ورود به جریان خون و دستگاه ایمنی بطور فیزیولوژیک مؤثر واقع می شود.

هم اکنون علم پزشکی در جهان به دو زیرگروه اصلی تقسیم می شود. طب

غربی یا طب مدرن که به صورت رشته ای مجزا در دانشگاه های مختلف جهان تدریس می شود. طب مکمل یا جایگزین (Alternative medicine) که دارای اصول و روش های تخصصی و درمانی متفاوت با طب رایج است. امروزه بیش از ۱,۵ میلیارد نفر از مردم جهان تحت پوشش آلترناتیو مدیسین قرار دارند. در میان شاخه های طب مکمل از سم زدایی، همیوپاتی، ماساژ درمانی تا شفای کوانتومی آنچه بیش از همه جلب توجه می کند، رایحه درمانی یا آروماتراپی است.

بخشهای متنوع بعدی درباره: مکانیزم دل انگیز درمانی، ترکیبات روایح طیه، انواع آنها، روش ساخت، روشهای کاربرد آن، خواص درمانی و کلینیک و داروخانه آروماتراپی، محصولات بسیار متنوع آن و...

والحمد لله رب العالمین